

روز پرستار

آنگاه که رنج و درد بر کالبد انسان حمله ور گشت و سلامت وی را پایان داد، پرستاری به وجود...

پیدایش پرستاری

آنگاه که رنج و درد بر کالبد انسان حمله ور گشت و سلامت وی را پایان داد، پرستاری به وجود آمد؛ یعنی از زمان پیدایش بشر، این حرفه مقدس بر عرصه گیتی نمایان شده است. در مسیر تاریخ، پرستاری همپای پزشکی در خدمت انسان ها بوده است و به تدریج، این دو در قالب علم پیشرفت نموده اند و در زمان های بحرانی، مانند حوادث طبیعی و جنگ ها، خدمات شایان توجهی انجام داده اند.

بیانات مقام معظم رهبری در جمع پرستاران 80/5/7

بسم الله الرحمن الرحيم

پرستاران عزیز، خواهران و برادران! خیلی خوش آمدید. امیدوارم که به برکت نام مبارک حضرت زینب (سلام الله علیها) و سالگشت ولادت این بزرگوار، جامعه پرستاری کشور- که خود را منتسب به این نام کرده است- مشمول لطف و عنایت ویژه الهی قرار گیرد.

لازم است دو مطلب در خصوص پرستار و پرستاری مورد توجه قرار گیرد: مطلب اول این است که چون این شغل، یکی از سخت ترین مشاغل است، باید با همین خصوصیت، از نظر مسئولان و برنامه ریزان شناخته شود. پرستار، آن انسان مهربانی است که با رفتار و اخلاق و خدمات خود، سلامت بیمار را به او هدیه می کند.

اگر طبیب، درمان خود را به انجام رساند، اما خدمات پرستاری نباشد، تامین سلامت بیمار دشوار است. هرکس که از خدمات پرستاران مهربان برخوردار شده باشد، می فهمد و می داند که نقش پرستاران در هدیه کردن سلامت به بیماران، چه قدر موثر است. این موجود بشری- که کار فرشته گون انجام می دهد- با سختیهای زیادی روبه روست. بیمارهای گوناگون، اخلاق تند و به ستوه آمده بیمار در بستر و روی تخت بیماری، مشکلات ناشی از وضع بیمار، بیماری های سخت و احیانا واگیردار، فضای گرفته بیمارستان، همه اینها چیزهایی است که این حرفه را با همه شرافت و قداستش، در شمار یکی از سخت ترین مشاغل قرار می دهد. فرق است بین آن کسی که فقط با جسم خود خدمت می کند، و آن کسی که علاوه بر این که جسم و بازوان و نیروی بدنی خود را در خدمت کار قرار می دهد، ناگزیر است با روح و اخلاق و عواطف خود هم کار کند، به روی بیمار لبخند بزند، او را دلگرم کند، تندی و تلخی را از او تحمل کند و فضای دشوار بیماری را برای او آسان کند، این حقیقتا یکی از سخت ترین کارهاست. آن کسانی که در زمینه های مختلف، برنامه ریز و تصمیم گیرند، باید به این شغل با این چشم نگاه کنند و بر طبق این خصوصیت، درباره آن تصمیم بگیرند.

مردم هم که به خدمتگزاران جامعه در همه رده ها، به چشم احترام نگاه می کنند، باید با این چشم به این شغل و شاغلان زحمتکش آن نگاه کنند. احترام پرستار لازم است. پرستار باید این را احساس کند که برای شغل و مسئولیت و تلاش او، مردم و جامعه و مسئولان اهمیت قائلند، این، سختیها را برای او آسان می کند. نکته دوم این است که بدانید خدای متعال پاداش

زحمات سخت را آن چنان که حق و شایسته آن است، ادا می کند.

کار را برای خدا و به حساب او بگذارید. بله، مردم و مسئولان باید به وظیفه خودشان عمل کنند، اما پرستار، طرف خود را خدا بداند. اگر این احساس در پرستار بیدار شود که کار او برای خداست، به بنده خدا و به انسان نیازمند کمک می کند تا رضای الهی را جلب کند، بنابراین کار او نورانیت پیدا می کند و از سطح یک کار بشری فراتر می رود، آنگاه اجر کار او لاتعد و لاتحصی است. هر لحظه دشوار شما در کنار تخت بیمار و در مواجهه با سختیهای این کار دشوار- که این لحظه ها را هیچ کس نمی تواند درک کند، فقط خود شما درک می کنید و کسی که کار شما را انجام می دهد- از چشم تیزبین ماموران الهی بیرون نیست.

آن دقیقه بیشتری که کار می کنید، آن چهره مهربان و پر عطف، و لبخندی که نشان می دهیدو به حسب ظاهر هیچ کس از آن قدرشناسی نمی کند- نه مسئول شما آن را می بیند، نه ماموران عالی رتبه دولتی از آن حرکت کوچک مهربانانه شما مطلع می شوند، و نه خود آن مریض مجال تشکر پیدا می کند- در دفتر انصاف و عدل الهی ثبت می شود، فمن يعمل مثقال ذره خیرا یره.

اگر شما به قدر سنگینی یک ذره- یعنی آن ذراتی که شما در تابش نور خورشید به درون اتاق مشاهده می کنید و اصلا نمی شود سنگینی آنها را با ابزارهای معمولی اندازه گیری کرد- کار نیک بکنید، آن را در قیامت به چشم خودتان خواهید دید، پاداش آن به شما برمی گردد و ضایع نمی شود، فرق تفکر الهی با تفکر مادی همین جاست. بنابر معارف والای الهی، در عالم طبیعت و وجود، هیچ حرکتی، هیچ رفتاری و هیچ احساسی ضایع نمی شود. وقتی نسبت به بیمار احساس ترحم می کنید و انگیزه مهربانی در دل شما نسبت به آن بیمار می جوشد، همان هم اجر دارد، او را چه کسی می بیند و احساس می کند؟ خدای متعال که عالم السر والخفیات است- یعلم خائنه الاعین و ماتخفی الصدور - و هر آنچه که در دلها و خاطره های ما می گذرد، می داند و به آن آگاه می شود، پاداش خواهد داد. قدر این شغل را بدانید.

حسابها را از هم جدا کنید. این که جامعه پرستاری به خاطر خدمات و زحمات خود، از بخش دولتی یا از بخشهای دیگر مطالباتی دارد و آنها باید صورت بگیرد، به جای خود محفوظ و باید بشود، همه باید وظیفه خودشان را در مقابل پرستار و جامعه پرستاری بدانند، اما در کنار این بخش، این را هم فراموش نکنید که کار شما به مقتضای سختی و ظرافت و نامحسوس بودن بسیاری از تلاشهایش در چشم مردم، خصوصیتی دارد که می تواند آن را در پیشگاه عدل الهی مورد توجه ویژه قرار دهد، اینها مهم است. البته این توصیه هایی که به شما عرض می کنیم، مربوط به شما و دل شما و خداست، توصیه ما به مسئولان این است که وظایف خودشان را در مقابل این مجموعه انجام دهند.

نام مبارك حضرت زینب نشان دهنده تلاشی از این نوع است. تلاش حضرت زینب (سلام الله علیها) فقط این نیست که از امام بیماری در کربلا حراست و پرستاری کرده است، حضرت زینب از روح کلی اسلام و جامعه آن روز مسلمین پرستاری کرد، پرستاری بزرگ او آن جاست. حضرت زینب در مقابل یک دنیا بدی، ظلم، بی انصافی، حیوان صفتی و قساوت، یک تنه ایستاد. با این ایستادگی، توانست از روح کلی اسلام حراست و پرستاری کند. همچنان که می گوئیم امام حسین (علیه السلام) اسلام را حفظ کرد، می توانیم دقیقاً ادعا کنیم که حضرت زینب (سلام الله علیها) هم با ایستادگی خود، اسلام را حفظ کرد.

این ایستادگی، یک رمز و راز و یک عامل اصلی است. ملت‌هایی که برای هدف‌های خود ایستادگی می کنند، موفقند. ممکن است این موفقیت، در کوتاه مدت به چشم آدم های کوتاه بین نیاید، اما بدون تردید این موفقیت، تثبیت شده است، برو برگرد ندارد. شما به همین قضیه فلسطین مجروح مظلوم غصب شده نگاه کنید، مردمی که در آن جا هستند، الان یک سال است که ایستادگی کرده اند. اگر بخواهیم با چشم مادی به آمارهای ظاهری نگاه کنیم، می بینیم اینها یک سال کتک خوردند، ضربت دیدند، کشته و مجروح دادند، اما در واقع اینها مساله فلسطین را زنده کردند، دشمن را پا در گل گذاشتند و او را به اعتراف به عجز وادار کردند.

هرچه که رژیم صهیونیستی ظالم و غاصب سختگیری خود را بیشتر می کند، به عجز خود بیشتر اعتراف می کند، این نشان می دهد که درمانده است.

الان هم شروع به عربده کشی و تهدید به جنگ در منطقه و بیرون منطقه کرده است، این برای چیست؟ برای این است که همان مردان مظلوم، همان زنهایی که بچه های چند ماهه شان هدف گلوله ظلم صهیونیست ها قرار گرفتند، همان نوجوانانی

که با سنگ به جنگ نیروهای تا دندان مسلح دشمن رفتند، دشمن را ضایع و عاجز کرده اند. موازنه قدرت در دنیا، همه اش به یال و کوپال ظاهری و به چهره ابرقدرتی نیست، ایستادگی لازم است.

ملت ما هم ایستادگی کرد و پیروز شد- هم در انقلاب، هم در جنگ، هم در دوران بعد از جنگ- امروز هم ایستادگی می کند و پیروز می شود. این فشارهایی که شما مشاهده می کنید- فشار تبلیغاتی، سیاسی، اقتصادی، یارگیری های خائنه و رذالت آمیز از درون کشور به وسیله دشمن- به خاطر این است که ملت ایران طبق آیه شریفه قالوا ربنا الله ثم استقاموا سخن حق و خواسته مشروع و منطقی خود را- که در دست گرفتن امور خود و قطع دخالت بیگانگان و تکیه به حکم و دین الهی است- با صدای رسا اعلام کرده و پای آن محکم ایستاده است. اما چه کسی در این خصوص پیروز خواهد شد؟

ملت و ایستادگی اوست که پیروز خواهد شد. البته این ها میدان امتحان است. در دنیا آبروی خیلی ها رفت. در قضیه فلسطین و ایران، آبروی قدرت های بزرگ جهانی بر زمین ریخت، ملت های دنیا شناختند که در اظهارات این ها، ادعاهای پوچ حقوق بشر و ضدیت با تروریسم چه قدر حقیقت دارد.

شما ببینید امروز دولت آمریکا ادعا می کند که با تروریسم مخالف است، در همین حال رژیم صهیونیستی در سطح دولت تصمیم می گیرد که افراد مشخصی را- بیست و چند نفر را معین کرده است- ترور کند! این يك تروریسم رسمی دولتی است، در عین حال دولت آمریکا از این ها حمایت می کند!

آیا این، دروغگویی رژیم آمریکا را اثبات نمی کند؟! ادعای کنند که طرفدار حقوق بشر و حقوق کودکان و حقوق زنانند، اما در داخل فلسطین، ناگهان با بلدوزرهای صهیونیست ها، سقف روی سر کودک چندماهه و زن بی پناه در خانه امن خود نشسته، فرود می آید و این ها لب نمی جنبانند و اخم نمی کنند! این کار، آبروی این-ها را در برابر ملت های دنیا می برد. من به شما عرض بکنم، خدا را سپاسگزاریم که روند کارها را آن چنان پیش آورده- البته همت ملت عزیز و بزرگوار ایران بیشترین نقش را در این کار داشته است- که روزه روز پشتوانه جهانی و افکار عمومی نسبت به قدرت های بزرگ ضعیف تر می شود و فریاد ملت ها علیه نظام سلطه جهانی، بلندتر و رساتر می شود.

امیدواریم که خداوند متعال به ملت ایران، عظمت و اقتدار و آن چیزی را که شایسته فداکاری و ایثار اوست، عنایت کند، و به شما جامعه پرستاران کشور اجر جزیلی مرحمت کند و ان شاءالله بتوانید با دلگرمی، این شغل بسیار مهم و حساس و دشوار را پیش ببرید و اجرتان را از خدای متعال بگیرید. امیدواریم همه شما مشمول ادعیه زاکیه حضرت بقیه الله (ارواحنا فداه) باشید.

والسلام علیکم و رحمه الله و برکاته

پرستاری در اسلام

پرستاری از مجروحان و کمک به ناتوانان، در فطرت و نهاد هر انسانی وجود دارد که حاکی از اهمیت آن در زندگی اجتماعی است. سیره رهبران الهی نیز همواره بر این بوده که در میدان انجام کارهای پسندیده، گوی سبقت را از همه انسان ها برابند و انسان کامل عصر خویش و الگو برای آیندگان باشند تا بدین ترتیب، بزرگ ترین مشوق انسان ها در عمل به نیکی ها گردند. یکی از کارهای نیک، «پرستاری» از بیماران است و رهبران الهی نیز بدان همت می گماردند.

پرستاری حضرت یوسف(ع)

زمانی که حضرت یوسف(ع) در زندان مصر بود، به زندانیان خدمت می کرد. خدمات او به زندانیان به گونه ای بود که توجه آنان را به سوی خود جلب کرد، به طوری که آن حضرت را از نیکوکاران می دانستند. در این مورد در تفسیر آیه 36 سوره یوسف «؛ ما تو را از نیکوکاران قرار دادیم» از امام صادق(ع) نقل می کنند که حضرت یوسف(ع) در زندان از بیماران زندانی پرستاری و نیازهای آنان را

پرستاری در فرهنگ اسلامی

در فرهنگ اسلامی و تعابیر قرآنی، آن هنگام که پرستار برای یاری انسان نیازمندی تلاش می‌کند و برای جلب رضای پروردگار نیازهایش را برمی‌آورد، مثل آن است که او را از مرگ رهایی بخشیده و بدین کار، موجبات خرسندی خداوند را فراهم کرده است؛ زیرا پرستاری که با تلاش خویش جان مجروح یا بیمار ناتوانی را نجات می‌دهد و برای بهبودی وی فعالیت می‌کند، به یقین او را زنده کرده است و هر که فردی را زنده کند و به جامعه پر تلاش انسان‌ها بازگرداند، مثل آن است که خدمتی شایان به همه مردمان کرده است. قرآن کریم در آیه 32 سوره مائده در این باره می‌فرماید: «#171؛ و هر کس انسانی را از مرگ رهایی بخشد، چنان است که گویی همه مردم را زنده کرده است».

نُسیبه، پرستار با ارزش

تاکید اسلام بر بزرگداشت کار پرستاری و سفارش به انجام آن، باعث شده بود که بسیاری از اصحاب رسول خدا اعم از زن و مرد، به این کار اهتمام ورزند.

#171؛ نسیبه» یکی از زنان صدراسلام است که با پیامبر (ص) بیعت نمود. وی بیشتر روزها روزه دار بود و از عبادت خداوند غفلت نمی‌ورزید. این زن شجاع و با شهامت، در جنگ‌های احد، حنین، حدیبیه و یمامه شرکت داشت و همواره مشکی بر دوش می‌کشید و خورجینی نیز در برداشت و هر جا تشنه‌ای می‌یافت و یا ناله مجروحی را می‌شنید، بی‌درنگ بر بالینش حاضر می‌شد. وظیفه او، رساندن آب به سربازان و نیز مداوای زخمیان بود.

حضرت زینب(س) پرستار نهضت و انقلاب حسینی

حضرت زینب(س) در سال پنجم هجری از مادری چون فاطمه زهرا(س) متولد شد و در دامان ایشان، پیامبر اسلام (ص) و حضرت علی(ع) پرورش یافت. یکی از سیره‌های عملی زندگی این بانوی الهی، پرستاری و دست‌گیری از حال بیماران و درماندگان بود. اتفاقات سختی که در طول حیات سراسر مرارت بار ایشان رخ داد؛ همچون بیماری مادر بزرگوارشان، ضربت خوردن پدر، مسمومیت برادر و بالاخره حادثه بزرگ کربلا، زینب را به عنوان کوی پرستاران معرفی کرد و سالروز ولادتش، به عنوان روز پرستار برگزیده شد.

پرستار بزرگ صحرائی کربلا، در آن روز سخت، وظایف سنگینی به عهده داشت: تقویت روحیه مجروحان و خانواده شهیدان، رسیدگی به بازماندگان و کمک به اطفال. هم‌چنین ایشان به مراقبت از حضرت سجاد(ع) نیز که در بیماری شدید به سر می‌برد، مشغول بود.

حیف است زینب سلام الله علیها را تنها پرستار بیمار بخوانند زیرا پرستاری از بیمار یکی از کوچک‌ترین مسؤلیت‌های حضرت زینب سلام الله علیها بود، و هر چند پرستاری وظیفه سنگین و ارزشمندی است و پرستار متعهد باید با صبر و حوصله، تحمل هر نوع ناملایمات برای انجام خدمتش بنماید و چنین کاری از عهده هر کس برنمی‌آید ولی با این حال مقام زینب کبری سلام الله علیها، آن‌قدر والا و عظیم است که او را پرستار نهضت و انقلاب حسینی باید بنامیم، زیرا این پرستاری به مراتب مهم‌تر و سرنوشت‌سازتر از پرستاری بیمار بود. زینب نقش نگهداری از قیام خون بار حسینی را بر عهده داشت که قطعاً اگر او این بار را بر دوش نمی‌گرفت، خون سالار شهیدان حضرت اباعبدالله الحسین صلوات الله علیه پایمال می‌شد و بسیار دشوار بود که نهضت ابی‌عبدالله علیه السلام به مردم اعلام و ابلاغ گردد و شاید بدون اسارت خاندان رسول الله و پیش‌تازی عقیده بنی‌هاشمی علیها السلام در رسوا نمودن هیئت حاکم، و تبلیغ او از انگیزه قیام برادرش، یزیدیان به هدف پلید خود نائل می‌آمدند و نام رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم را نه تنها از مناره‌های مساجد بلکه از تاریخ، پاک و محو می‌کردند و این بود نیت شوم آنان.

حضرت زینب علیها السلام با مجاهدت و قیام شجاعانه خویش در برابر زورگویان و هم‌چنین فریب خوردگان زمانش، آن چنان از قیام امام حسین علیه السلام دفاع کرد که تا قیام رستاخیز، همانند او نه در مردان و نه در زنان، وجود ندارد و این نام جاودان و مقدس برای همیشه با عظمت باید برده شود.

عقیله بنه‌هاشم علیها السلام در پس آن مصیبت بزرگی که #171؛ تصغر عندها المصائب» آن چنان بار سنگین پرچم ولایت را بر دوش گرفت و در برابر کفر و زندقه ایستاد و سخنرانی کرد و خطابه خواند و مردم را بیدار کرد و حرکت را در مردگان آغاز نمود که از آن جا حرکت توأبیین و دیگر حرکت‌های اسلامی آغاز شد و تا امروز و فردا و فرداها، آثار این حرکت عظیم زینبی، هویدا است و به برکت این

بانوی بزرگوار و قیام مبارکش، همچنان بیرق‌های خونین عاشورا به نشانه روز انتقام مظلوم از ظالم، در سراسر جهان افراشته می‌شود زیرا زینب کبری سلام الله علیها بود که پیام خونین حضرت اباعبدالله الحسین علیه السلام را به تمام نسل‌ها و عصرها رساند.

در خاتمه شایسته است از پرستاران فداکار و بی‌توقعی یاد کنیم که همواره از مهربانی و دلسوزیشان بهره‌مند بوده‌ایم: به مادرانی که همواره در زندگی به شیر زبانی همچون زینب(س) تاسی نموده‌اند تا در رویارویی با مصائب و دشواریهای زندگی مرهمی بر دلهای مجروحان گذارند. لذا بخش آخر این مقاله به این فرشتگان اختصاص یافته است.